

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern avdelingen

Inspeksjon ved Skarnes renseanlegg

Endelig rapport.

Kommunens adresse:	Øgardsv. 2 2100 Skarnes	Tlf. nr.	*
Inspeksjonsdato:	10.06.2012	Org. Nr	964 947 716
Forrige kontroll:		Tillatelse nr.:	2006.053.T
Til stede fra kommunen:	Ingeborg Aasvangen, avd. leder Roar Yri, tekn. Leder Sven Pedersen, ing. ledn.nett Thore Petter Westheim, dr.op.	Utslippstillatelse av:	13.12.2006
Fylkesmannens inspektør:	Steinar Østlie	Endring av:	
		Rapport nr:	2012.014.I.FMHE
		Arkivkode:	461.31
		Saksnr., brev:	2012/3417
		Bransjenr. (NACE):	84.110
		Risikoklasse:	3

Hensikt:

Forhåndsvarslet inspeksjon med spesiell vekt på:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og ledningsnett, herunder fornyelse av nettet
- Dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, intern revisjon
- Beredskap og tiltak for å avdekke og avgrense driftsfeil som medfører utslipp

Hovedkonklusjon:

Under inspeksjonen ble det påvist følgende avvik fra krav i utslippstillatelse, forurensningsloven eller forskrifter:

- Avvik blir i liten grad registrert og behandlet iht. kommunens avviksprosedyre
- Interne revisjoner blir ikke systematisk gjennomført
- Rensekrav for KOF er overskredet på årsbasis
- Overløp foran renseanlegget inngår ikke i beregninger av tilførsler og utslipp
- Utslipp fra 7 driftsoverløp blir ikke kvantifisert

Fylkesmannen vil ellers bemerke følgende forhold:

- Kommunen har ikke oppdatert saneringsplan for avløpsnett
- Viktige sider av drift og vedlikehold ved renseanlegget blir ikke dokumentert skriftlig.
- Rutiner for å avdekke større hendelser og utslipp på nettet kan forbedres.

Forholdene kan medføre pålegg om gjennomføring av utbedrende tiltak.

Utarbeidet dato: 15.05.2012

Godkjent dato:

Sign.:

Sign.:

Inspektør: Steinar Østlie

Jørn G. Berg, miljøverndirektør

1. Innledning

Inspeksjoner gjennomføres i hovedsak for å verifisere at gjeldende krav med hensyn til ivaretagelse av ytre miljø overholdes. Inspeksjonen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av bedriftens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner på et avvik og en anmerkning er som følger:

- AVVIK defineres som manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.
- ANMERKNING er et forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som fylkesmannen mener det er riktig å påpeke for å ivareta og forbedre det ytre miljø.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen var :

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Utslippstillatelse av 13.12.2006

3. Omfang

Følgende områder ble dekket under inspeksjonen:

- Status for internkontroll (risikokartlegging, avviksbehandling, intern revisjon)
- Oppfølging av forhold påpekt under forrige kontroll
- Registreringssystem for evt. uhell og håndtering av uhell
- Kommunens håndtering av naboklager
- Kommunens utslipp til vann
- Ledningssystemer (separering av avløpsstrømmer, sikring av pumpestasjoner)
- Støy og lukt renseanlegg og avløpsnett
- Beredskapskrav

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under inspeksjonen:

Avvik 1:

Avvik blir i liten grad registrert og behandlet iht. kommunens avviksprosedyre

Avvik fra:

Internkontrollforskriften, § 5, andre ledd, pkt. 7

Kommentarer:

”Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen”. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Hendelser som overskridelser av renskrav, klager fra naboer/omgivelser, lukt fra pumpestasjoner o.l., registreres ikke som avvik. Nesten-uhell registreres ikke. Utslipp med varighet over 24 timer registreres og varsles til Fylkesmannen. Hendelser ligger i logg i overvåkingsanlegget. Registreringene er ikke tilgjengelig for andre enn driftsoperatørene. Kommunen anser bruk av analoge rapportskjema, slik dagens prosedyre angir, som tungvinn og upraktisk. Kommunens kvalitetssystem har rutine som omfatter elektronisk avviksrapportering. Dette oppfattes som mer hensiktsmessig for avløpssektoren.

Avvik 2:

Interne revisjoner (systematisk overvåking og gjennomgang) blir ikke systematisk gjennomført

Avvik fra:

Internkontrollforskriften, § 5, andre ledd, pkt. 8

Kommentarer:

”Virksomheten skal foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt”. Gjennomgangen skal dokumenteres skriftlig.

Ved inspeksjonen ble det opplyst at det er ikke er gjennomført regelmessige interne revisjoner.

**Avvik 3:
Rensekrav for KOF er overskredet på årsbasis**

Avvik fra:
Utslippstillatelse for Skarnes renseanlegg

Kommentarer:
Rensekravet for KOF på 70 % renseseffekt på årsbasis er overskredet, i likhet med foregående år. Dette er redegjort for i kommunens årsrapport og følges opp med nye tiltak fra kommunens side. Det blir bl.a. gjort forsøk med nye fellingskjemikalier.

**Avvik 4:
Overløp foran renseanlegget inngår ikke i beregninger av tilførsler og utslipp**

Avvik fra:
Forurensningsforskriften, § 14-11, siste ledd

Kommentarer:
”Dersom prøvetakingen av utløpsvannet er lokalisert slik at prøven ikke inkluderer avløpsvann som går i overløp i eller ved renseanlegget, skal overløpsbidraget måles, registreres og medregnes i rensesgraden”. Overløp ”i eller ved” renseanlegget forstås som overløp foran anlegget som er etablert for å avlaste renseanlegget hydraulisk. Fysisk avstand mellom overløpet og renseanlegget er i den sammenheng uten betydning.

Utslipp via overløp inngår ikke i beregning av tilførsel og utslipp fra renseanlegg. Overløpsutslipp fra Tronbøl pumpestasjon må derfor inngå i beregning av tilførsel og utslipp fra renseanlegget. Kommunen opplyser at det er kun i forbindelse med spesielt store nedbørsmengder at det inntreffer overløpsdrift her. Eventuell overløpsdrift må likevel legges i formel eller rutine for beregning av tilførsel, utslipp og rensesgrad ved renseanlegget.

**Avvik 5:
Utslipp fra 7 driftsoverløp blir ikke kvantifisert**

Avvik fra:
Forurensningsforskriften, § 14-5, siste ledd

Kommentarer:
”Den ansvarlige skal fra 31.12.2008 registrere eller beregne driftstid for utslipp fra overløp”. Krav om registrering av overløpsutslipp har dessuten vært nedfelt i utslippstillatelsen siden 1995. Overløpsdrift fra disse driftsoverløpene verifiseres ved manuell kontroll i forbindelse med nedbør, men mengder blir ikke målt, anslått eller beregnet. Driftsoverløpene vil bli fjernet i forbindelse med sanering av det gamle fellesnettet. Tidsplan for dette er foreløpig ikke fastslått.

Samtlige gjenstående pumpestasjoner ble tilknyttet overvåkingsanlegg i 2011, med unntak av to, som må flyttes grunnet utbygging av ny RV 2. Registrering av drifts- og utslippsdata er ikke kalibrert, slik at det foreløpig registreres feilaktige verdier. Som følge av dette er det også registrert overløpsdrift fra pumpestasjoner som ikke er reelt. Kalibrering vil bli utført.

5. Anmerkninger

Følgende forhold ble avdekket under inspeksjonen:

Anmerkning 1:

Kommunen har ikke oppdatert saneringsplan for avløpsnett

Kommentarer:

Kommunen har ikke oppdatert saneringsplan i dag. Nåværende plan er fra 1995. Denne inneholder fortsatt tiltak som ikke er gjennomført. Det er ikke utført saneringstiltak siste to år.

Det vil bli oppstartet arbeid med ny saneringsplan til høsten. Planen forventes å være ferdig i 2013. Kommunen har fortsatt en del fellesledninger, spesielt i området Tronbøl. Fellesnettene har 7 driftsoverløp. Disse har ikke hydraulisk kontroll. Overløpene vil bli beholdt inntil fellesledningene er sanert. Kommunen har ikke full kontroll over forekomst av feilkoblinger på nettet, men det anses at dette er et lite problem sammenlignet med fellesnettene når det gjelder kilder til innlekking av fremmedvann. Kommunen har ikke satt mål eller vurdert nødvendig behov/framdrift for fornyelse av nettet. Dette blir vurdert i ny saneringsplan.

Anmerkning 2:

Viktige sider av drift og vedlikehold ved renseanlegget blir ikke dokumentert skriftlig

Kommentarer:

Det er ikke definert styrende kontrollparametre og satt kriterier for god drift. Orto-P analyseres imidlertid daglig og registreres i driftsjournal. Det beregnes renseeffekt, men denne vurderes mot krav i utslippstillatelsen for total fosfor (tot-P). Det er i den sammenheng viktig å påpeke at orto-P og tot-P måler ikke samme mengder. Total fosfor er et uttrykk for både løst og partikulært fosfor, men orto-P uttrykker løst fosfor. Konsentrasjonen av løst fosfor viser hvor effektiv den kjemiske fellingen er – verdier under 0,1 mg P/l viser god felling, mens verdier opp til 0,3 mg P/l anses å være akseptabel felling. Ved å beregne renseeffekt for orto-P ved et kjemisk fellingsanlegg må det forventes at denne verdien vil være høyere enn for tot-P.

Utført vedlikehold på måleutstyr blir delvis dokumentert. Utstyr som kalibreres eksternt blir registrert. Kalibrering og vedlikehold som utføres av kommunen selv blir ikke dokumentert. Vannføringsmåler kontrolleres av eget personell. pH-elektroder kontrolleres månedlig, og skiftes ut annen hver måned. Utskifting blir dokumentert. Dosering av kjemikalier (pax) kontrolleres og kalibreres årlig. Doseringer foretas ikke ekstakt iht. kalibrering. Kommunen antyder at dette kan skyldes slitte pumpehjul.

Anmerkning 3:**Rutiner for å avdekke større hendelser og utslipp på nettet kan forbedres.**

Kommentarer:

Ledningsnettet har 5 elvekryssninger, 2 av dem over Glomma. Det er viktig å ha gode rutiner for raskt å kunne avdekke hendelser og skader på ledningsnettet som kan medføre større utslipp. Elvekryssninger er særlig sårbare objekter, som må overvåkes nøye. Det kontrolleres daglig om pumpestasjoner går, og om det er utløst alarmer på disse. Trendbildene i overvåkingsanlegget viser pumpenivå, men ikke pumpet mengde. Trendbilder for pumpet mengde eller pumpetrykk vil kunne øke muligheten for å avdekke alvorlige feil ved på ledningsnettet, men dette bildet kan forstyrres av varierende tilførsler av fremmedvann. Kommunen bør tilstrebe å utvikle bedre og sikrere rutiner og metoder for å avdekke større utslipp fra ledningsnettet.

6. Andre forhold

Renseanlegget gjennomgikk en større rehabilitering i 1995. Kommunen anser at bassenger og sentralt driftsutstyr er i tilfredsstillende tilstand nå. Slamsentrifuge må imidlertid snart skiftes ut.

Kommunen avventer avklaring vedrørende eventuell overføring av avløp fra Nord-Odal kommune, samt spørsmål om en nærmere tilknytning til GIVAS IKS.